

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна)

ФІЛОСОФІЯ

освітньо-професійна програма	«Сільськогосподарське будівництво»
спеціальність	192 Будівництво та цивільна інженерія
галузь знань	19 Архітектура та будівництво
освітній ступінь	Бакалавр
розробник:	ШЕЙКО Сергій, к. філос. наук, професор кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін
гарант:	ЯХІН Сергій, к.т.н., доцент

Полтава 2022 р.

Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Філософія
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	Обов'язкова навчальна дисципліна
Назва структурного підрозділу	Кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін
Контактні дані розробників, залучених до викладання	<i>Викладач:</i> Шейко Сергій, канд. філос. наук, професор кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін <i>Контакти:</i> ауд. 457 (навчальний корпус № 4) e-mail: sergiy.sheyko@pdaa.edu.ua сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/sheyko-sergiyvolodymyrovych
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність Освітня програма	192 Будівництво та цивільна інженерія <i>ОПП Сільськогосподарське будівництво</i>
Попередні умови для вивчення дисципліни	Соціально-гуманітарні дисципліни

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: вивчення історії виникнення, становлення та розвитку філософських систем, надання можливостей ознайомитися з класичними та посткласичними проблемами філософського осягнення дійсності й основним категоріальним апаратом сучасної філософської парадигми, формування світогляду, вироблення світоглядної орієнтації, усвідомлення свого місця та ролі в суспільстві, сенсу соціальної та особистої активності.

Основні завдання навчальної дисципліни: оволодіти базовим понятійним апаратом філософії; виробити практичні навички рефлексії; формувати культуру мислення, вміння аналізувати інформацію, вибрати в ній головне, суттєве, визначальне; розвивати вміння логічного мислення та коректного ведення дискусії, здатності самостійно аналізувати складні явища суспільного життя; допомагати у виробленні світоглядної орієнтації, усвідомленні свого місця та ролі в суспільстві, сенсу особистої та соціальної активності; уміння свідомо використовувати наукову методологію в розв'язанні завдань професійної практики.

Компетентності:

загальні:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Програмні результати навчання:

РН01. Застосовувати основні теорії, методи та принципи математичних, природничих, соціально-гуманітарних та економічних наук, сучасні моделі, методи та програмні засоби підтримки прийняття рішень для розв'язання складних задач будівництва та цивільної інженерії.

Програма та структура навчальної дисципліни
Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин Денна форма 192БЦ_бд_2022			
	усього	серед них		
		л	п	с. р.
Тема 1. Філософія як специфічний тип знання	10	2	2	6
Тема 2. Стародавня філософія	8	2	2	4
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження	6	2	-	4
Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва	6	-	2	4
Тема 5. Німецька класична філософія	8	2	2	4
Тема 6. Сучасна світова філософія	4	-	-	4
Тема 7. Українська філософія	8	2	2	4
Тема 8. Онтологія: проблема буття	8	-	2	6
Тема 9. Свідомість	4	-	-	4
Тема 10. Філософія пізнання	6	2	-	4
Тема 11. Логіка та методологія наукового пізнання	4	-	-	4
Тема 12. Філософська антропологія	6	2	-	4
Тема 13. Соціальна філософія	8	2	2	4
Тема 14. Філософія науки і культури, стратегія майбутнього	4	-	-	4
Усього годин	90	16	14	60

Оцінювання результатів навчання
Форми контролю результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	Опитування, участь у дискусіях	Ведення конспекту	Тестування	Самостійна робота		
				Завдання самостійної роботи	Реферат, мультимедійна презентація	
РН01	27	16	15	30	12	100
Разом	27	16	15	30	12	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом

	Опитування, участь у дискусіях	Ведення конспекту	Тестування	Завдання самостійної роботи	Реферат; мультимедійна презентація	
Тема 1. Філософія як специфічний тип знання	4	2	14	2	7; 7	8
Тема 2. Стародавня філософія	4	2		2		8
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження	-	2		2		4
Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва	4	-		2		6
Тема 5. Німецька класична філософія	4	2		2		8
Тема 6. Сучасна світова філософія	-	-		2		2
Тема 7. Українська філософія	4	2		2		8
Тема 8. Онтологія: проблема буття	4	-		2		6
Тема 9. Свідомість	-	-		2		2
Тема 10. Філософія пізнання	-	2		2		4
Тема 11. Логіка та методологія наукового пізнання	-	-		2		2
Тема 12. Філософська антропологія	-	2		2		4
Тема 13. Соціальна філософія	4	2		2		36
Тема 14. Філософія науки і культури, стратегія майбутнього	-	-	-	2	-	2
Разом	28	16	14	28	14	100

Шкала та критерії оцінювання опитування, участі у дискусіях на практичних заняттях

Тип / опис завдання	Шкала оцінювання
7 опитувань та дискусій Опитування передбачає перевірку теоретичного матеріалу, зокрема ключових понять тем; дискусії за темами лекцій.	4 бали, якщо здобувач вищої освіти ґрунтовно й послідовно викладає вивчений навчальний матеріал з розумінням фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей; демонструє вміння критично мислити у сфері пізнавальної діяльності; обґрунтовує власні думки; ефективно працює з інформацією, застосовує теоретичні знання при вирішенні практичних питань і ситуацій, наводить необхідні приклади, аргументує їх; активно співпрацює з колегами, бере участь у дискусіях, диспутах; дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови; 3 бали, якщо здобувач вищої освіти ґрунтовно й послідовно викладає вивчений навчальний матеріал, з розумінням фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, але припускається незначних помилок, які самостійно виправляє після зауважень викладача; демонструє вміння критично мислити у сфері

	пізнавальної діяльності, ефективно працює з інформацією, застосовує теоретичні знання при вирішенні практичних питань і ситуацій з допомогою викладача, наводить необхідні приклади, аргументує їх; співпрацює з колегами, бере участь у дискусіях, диспутах; дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови; 2 бали, якщо здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, але демонструє знання навчального матеріалу не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує власні думки; демонструє вміння критично мислити у сфері пізнавальної діяльності, з інформацією працює неефективно, пов'язує теоретичний матеріал з практичними вміннями лише з допомогою викладача; співпрацює з колегами та участь у дискусіях, диспутах бере не охоче; присутні помилки у мовленнєвому оформленні відповіді; 1 бал, якщо здобувач вищої освіти не виявляє знань більшої частини навчального матеріалу, не завжди розуміє фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, допускає суттєві помилки, що можуть спотворювати зміст питань; не демонструє вміння критично мислити у сфері пізнавальної діяльності; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати власні думки, з інформацією працює неефективно, відчуває труднощі під час добору прикладів та поєднання теорії з практичними навичками; співпрацює з колегами неохоче, допускає помилки у мовленнєвому оформленні відповіді; 0 балів, якщо відповідь відсутня або здобувач вищої освіти не розуміє фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства, з інформацією працює неефективно, не співпрацює з колегами, не бере участь у дискусіях; не дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови, очікувані результати навчання не демонструє.
--	---

Шкала та критерії оцінювання ведення конспекту

Тип / опис завдання	Шкала оцінювання
8 конспектів лекцій	2 бали, якщо всі питання конспекту розкриті у повному обсязі відповідно до плану з розумінням фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, організовує процес навчання й самоосвіти на високому рівні; 1 бал, якщо конспект неповний, зміст питань, зазначених у плані, занотовані не в повному обсязі, занотовані фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, організовує процес навчання й самоосвіти на середньому рівні; 0 балів, якщо конспект відсутній, організовує процес навчання й самоосвіти на низькому рівні, очікувані результати навчання відсутні.

Шкала та критерії оцінювання тестування

Тип / опис завдання	Шкала оцінювання
Тестові завдання, що мають 14 теоретичних питань	1 бал – за кожен правильну відповідь. Здобувач вищої освіти демонструє знання загальної політичної культури та активності, формуванню національної гідності й патріотизму, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання економіки й права.

Шкала та критерії оцінювання рефератів

Тип / опис завдання	Шкала оцінювання
Реферат за темами навчальної дисципліни	6-7 балів, якщо виконані всі вимоги до написання і захисту реферату; визначена проблема й обґрунтована її актуальність; зроблений аналіз різних поглядів на проблему науковців; сформульовані чіткі завдання дослідження; логічно викладена власна позиція; зміст реферату відповідає темі, що розкрита повністю; сформульовані висновки відповідно до завдань; витриманий обсяг реферату; дотримані вимоги до зовнішнього оформлення; дані правильні відповіді на додаткові питання; демонструє ефективну роботу з інформацією: добирає необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізує й інтерпретує її, впорядковує, класифікує й систематизує, в процесі доповіді демонструє високий рівень розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності; 4-5 балів, якщо основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені деякі недоліки; не обґрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі; наявні певні неточності у викладенні матеріалу; вимоги щодо оформлення реферату дотримані; демонструє ефективну роботу з інформацією: добирає необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізує й інтерпретує її, впорядковує, класифікує й систематизує, але на додаткові питання дані неповні відповіді; здобувач вищої освіти в процесі доповіді демонструє середній рівень розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності; 2-3 бали, якщо є істотні відступи від вимог до реферування, зокрема: тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті реферату або при відповіді на додаткові питання; висновки відсутні; з інформацією працює неефективно, здобувач вищої освіти в процесі доповіді демонструє достатній рівень фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності; 0-1 бал, якщо реферативна робота не відповідає вимогам до написання, здобувач вищої освіти в процесі доповіді демонструє низький рівень розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності, робота з інформацією не ефективна, або реферативна робота не виконана.

Шкала та критерії оцінювання мультимедійної презентації

Тип / опис завдання	Шкала оцінювання
	6-7 балів , якщо у презентації відображено глибоке розуміння та усвідомлення матеріалу, творчий підхід до поставлених задач. Під

Мультимедійна презентація	час аналізу-інтерпретації зроблені самостійні висновки, аргументація, є власне ставлення до проблеми. Малюнки, звуки, фото, анімації – у кількості, виправданій змістом презентації. Робота виконана творчо і самостійно із розумінням фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства; здобувач вищої освіти демонструє вміння критично мислити у сфері професійної діяльності; презентація характеризується оригінальністю з дотриманням вимог професійної комунікації; 4-5 балів, якщо презентація має чіткі цілі, відповідні завдання з теми; представляє собою інформацію з різноманітних джерел, структуровану у формі опорного конспекту, зрозумілу для аудиторії; зроблений акцент на важливих питаннях; здобувач вищої освіти демонструє розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства; вміння критично мислити у сфері професійної діяльності навички професійної комунікації; 2-3 бали, якщо презентація сфокусована на темі, але не висвітлює її змісту; наявна певна організаційна структура; можуть бути фактичні помилки чи незрозумілості, але незначні, програмні результати навчання демонструє на низькому рівні; 0-1 бал, якщо презентація не відповідає вимогам або невиконана, очікувані результати навчання відсутні.
----------------------------------	---

Теми для реферативних доповідей та мультимедійних презентацій

Тема 1. Філософія як специфічний тип знання

1. Світоглядні проблеми людського буття.
2. Специфіка філософського підходу щодо вирішення світоглядних питань.
3. Духовно-культурні джерела філософії.
4. Роль філософії у житті людини та суспільства.
5. Місце і роль філософії в системі сучасного наукового знання.

Тема 2. Стародавня філософія

1. Релігійно-філософське вчення Стародавньої Індії (джайнізм, буддизм, йога, ньая, вайшешика, міманса, веданта).
2. Конфуцій про людину та її виховання.
3. Досократівська філософія.
4. Філософія Сократа.
5. Філософія Демокрита.
6. Філософське вчення Платона.
7. Філософія Аристотеля.
8. Філософія доби еллінізму.

Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва

1. Загальна характеристика Нового часу.
2. Проблема методу пізнання в філософії Ф. Бекона та Р. Декарта.
3. Емпіризм Т. Гоббса, Д. Локка та Д. Юма.
4. Філософія Р. Декарта, Б. Спінози та Г. Лейбніца.

Тема 5. Німецька класична філософія

1. Співвідношення права і категоричного морального імперативу в філософській системі І. Канта.
2. Вчення про громадянське суспільство Г. В. Ф. Гегеля.
3. Роль філософії Й. Фіхте в філософській традиції.

4. Г. В. Ф. Гегель про роль особистості та народних мас в історії.
5. Марксизм в контексті світової історії та культури.

Тема 7. Українська філософія

1. Своєрідність української філософії в контексті світової культури.
2. Світогляд і духовна культура східних слов'ян в історичній генезі.
3. Ідеал мудрості у києво-руській філософії.
4. Григорій Сковорода: філософія свободи.
5. Вчення просвітителів (XVIII – XIX ст.) про суспільство і державу.
6. Спадщина П. Юркевича у контексті української філософської традиції.
7. Світогляд представників « нової релігійної свідомості » (С. Булгаков, М. Бердяєв, Л. Шестов).
8. Філософія української ідеї у творчості М. Грушевського.

Тема 8. Онтологія: проблема буття

1. Сучасна наука про рівні і форми виявлення буття.
2. Проблема розвитку у філософській думці.
3. Значення онтології в підготовці майбутніх фахівців різних спеціальностей.
4. Сучасна наукова картина світу.
5. Теорія відносності про час і простір.
6. Відображення та інформація. Відображення як всезагальна властивість матерії.
7. Мозок і свідомість. Порівняльний аналіз основних концепцій походження свідомості. Співіснування біологічного та соціального у походженні свідомості.

Тема 13. Соціальна філософія

1. Соціальна філософія про актуальні проблеми сучасного суспільства.
2. Значення ЗМІ у становленні базових ідей в суспільстві.
3. Проблема суб'єкта і об'єкта історії: підходи до аналізу.
4. Роль історичної пам'яті у здійсненні історичного процесу.
5. Інтернет і глобалізація.
6. Актуальні завдання сьогодишнього осмислення глобальних проблем.
7. Філософія культури і парадигми філософського мислення.
8. Українська правова культура: діалектика національного і загальнолюдського.
9. Кризові явища та народження нової культури.

Критерії та шкала оцінювання виконання тесту за опрацьованими завданнями самостійної роботи

20 – 28 балів – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, уміє працювати самостійно; застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретує отримані результати; уміє працювати самостійно.

10 – 19 балів – здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом; застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретує отримані результати; проте допускається помилки; уміє працювати самостійно.

5 – 9 балів – здобувач вищої освіти частково (фрагментарно) володіє навчальним матеріалом та застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань; частково уміє працювати самостійно.

0 – 4 бали – здобувач вищої освіти має поверхневі знання навчального матеріалу; не уміє працювати самостійно; не застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань.

Тип / опис завдання	Шкала оцінювання	Максимальна кількість балів
Тема 1. Філософія як специфічний тип знання 1. Скласти блок-схему з теми заняття за такими питаннями: 1. Проаналізувати поняття світогляду та визначити його історичні форми. 2. Ознайомитися зі структурою світогляду. 3. Визначити предмет і завдання філософії. 4. Визначити походження терміну «філософія». 5. Розкрити сутність функцій філософії. 6. Визначити головні проблеми філософії. 7. Ознайомитися з основними розділами філософії. 2. Виписати визначення понять: міфологічний світогляд, релігійний світогляд, філософський світогляд, філософія як наука, галузі філософії: онтологія, гносеологія, філософська антропологія.	0-2 бали: 2 бали – блок-схема розкриває питання в повному обсязі; визначення понять відбиває істотні властивості, зв'язки і відношення предметів і явищ в їхній суперечності і розвитку; 1 бал – блок-схема не в повному обсязі розкриває питання теми; визначення понять мають певні неточності, що не заважають розумінню його змісту; 0 балів – елементи блок-схеми укладені непослідовно, не розкривають сутності питання або блок-схема відсутня; визначення понять поверхневі, неточні, помилкові або відсутні.	2
Тема 2. Стародавня філософія 1. Заповнити таблицю «Філософські школи» <i>Розділ 1. «Стародавня філософія».</i> 2. Заповнити таблицю «Видатні філософи» <i>Розділ 1. «Стародавня філософія»</i> 3. Виписати визначення понять: натурфілософські школи, принципи самопізнання Сократа, онтологія Платона, класифікація знання Аристотелем, морально-етична проблематика доби еллінізму	0-2 бали: 2 бали – таблиці розкривають питання в повному обсязі; визначення понять відбиває істотні властивості, зв'язки і відношення предметів і явищ в їхній суперечності і розвитку; 1 бал – таблиці не в повному обсязі розкривають питання теми; визначення понять мають певні неточності, що не заважають розумінню його змісту; 0 балів – таблиці укладені непослідовно, не розкривають сутності питання або таблиці відсутні; визначення понять поверхневі, неточні, помилкові або відсутні.	2
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження 1. Заповнити таблицю «Філософські школи» <i>Розділ 2. «Філософія Середньовіччя та Відродження»</i> 2. Заповнити таблицю «Видатні філософи». <i>Розділ 2. «Філософія Середньовіччя та Відродження».</i> 3. Виписати визначення понять: теоцентризм, креаціонізм, монотеїзм,	0-2 бали: 2 бали – таблиці розкривають питання в повному обсязі; визначення понять відбиває істотні властивості, зв'язки і відношення предметів і явищ в їхній суперечності і розвитку; 1 бал – таблиці не в повному обсязі розкривають питання теми; визначення понять мають певні неточності, що не	2

апологетика, патристика, схоластика, антропоцентризм, гуманізм.	заважають розумінню його змісту; 0 балів – таблиці укладені непослідовно, не розкривають сутності питання або таблиці відсутні; визначення понять поверхневі, неточні, помилкові або відсутні.	
Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва. 1. Заповнити таблицю «Філософські школи». <i>Розділ 3. «Філософія Нового часу та Просвітництва».</i> 2. Заповнити таблицю «Видатні філософи». <i>Розділ 3. «Філософія Нового часу та Просвітництва».</i> 3. Виписати визначення понять: теоцентричний характер Середньовіччя, патристична література, Богопізнання і схоластика, антропоцентризм і гуманізм Відродження, повернення натурфілософії.	0-2 бали: 2 бали – таблиці розкривають питання в повному обсязі; визначення понять відбиває істотні властивості, зв'язки і відношення предметів і явищ в їхній суперечності і розвитку; 1 бал – таблиці не в повному обсязі розкривають питання теми; визначення понять мають певні неточності, що не заважають розумінню його змісту; 0 балів – таблиці укладені непослідовно, не розкривають сутності питання або таблиці відсутні; визначення понять поверхневі, неточні, помилкові або відсутні.	2
Тема 5. Німецька класична філософія 1. Заповнити таблицю «Філософські школи». <i>Розділ 5. «Німецька класична філософія».</i> 2. Заповнити таблицю «Видатні філософи». <i>Розділ 5. «Німецька класична філософія».</i> 3. Виписати визначення понять: наукове пізнання і філософія, механістичний світогляд, напрями пізнання, методи пізнання, субстанціональна парадигма, суспільний договір, трансцендентальна філософія, абсолютний ідеалізм, раціоналізм.	0-2 бали: 2 бали – таблиці розкривають питання в повному обсязі; визначення понять відбиває істотні властивості, зв'язки і відношення предметів і явищ в їхній суперечності і розвитку; 1 бал – таблиці не в повному обсязі розкривають питання теми; визначення понять мають певні неточності, що не заважають розумінню його змісту; 0 балів – таблиці укладені непослідовно, не розкривають сутності питання або таблиці відсутні; визначення понять поверхневі, неточні, помилкові або відсутні.	2
Тема 6. Сучасна світова філософія 1. Заповнити таблицю «Філософські школи». <i>Розділ 6. «Сучасна світова філософія».</i> 2. Заповнити таблицю «Видатні філософи». <i>Розділ 6. «Сучасна світова філософія».</i> 3. Виписати визначення понять: класична і некласична філософія, ірраціональна філософія, соціально-критична	0-2 бали: 2 бали – таблиці розкривають питання в повному обсязі; визначення понять відбиває істотні властивості, зв'язки і відношення предметів і явищ в їхній суперечності і розвитку; 1 бал – таблиці не в повному обсязі розкривають питання теми; визначення понять мають	2

філософія, лінгвістичний поворот, структуралізм, постструктуралізм, філософська антропологія, психоаналіз, постмодерн.	певні неточності, що не заважають розумінню його змісту; 0 балів – таблиці укладені непослідовно, не розкривають сутності питання або таблиці відсутні; визначення понять поверхневі, неточні, помилкові або відсутні.	
Тема 7. Українська філософія 1. Проаналізувати філософські ідеї в культурі Київської Русі. 2. Визначити гуманістичні та реформаційні ідеї в українській філософії Польсько-Литовської доби. 3. Розкрити сутність філософських поглядів Г. Сковороди. 4. Визначити особливості української філософії XIX ст. (М. Костомаров, Т. Шевченко, П. Юркевич). 5. Дати характеристику української філософії початку XX ст. (В. Липинський, Д. Донцов, М. Хвильовий). 6. Проаналізувати розвиток української філософії 60-90-х рр. XX ст. (П. Копнін, В. Шинкарук, М. Попович, В. Горський). <u>2. Заповнити таблицю «Філософські школи».</u> <u>Розділ 7. «Українська філософія».</u> <u>2. Заповнити таблицю «Видатні філософи».</u> <u>Розділ 7. «Українська філософія».</u> <u>3. Виписати визначення понять:</u> кордоцентризм, раціоцентризм, антеїзм, софійність, любомудрів.	0-2 бали: 2 бали – відповіді на питання розкривають його зміст в повному обсязі; таблиці розкривають питання в повному обсязі; визначення понять відбиває істотні властивості, зв'язки і відношення предметів і явищ в їхній суперечності і розвитку; 1 бал – відповіді на питання мають певні неточності, або питання не розкриті в повному обсязі; таблиці не в повному обсязі розкривають питання теми; визначення понять мають певні неточності, що не заважають розумінню його змісту; 0 балів – відповіді на питання поверхневі, неточні; таблиці укладені непослідовно, не розкривають сутності питання або таблиці відсутні; визначення понять неточні, помилкові або відсутні.	2
Тема 8. Онтологія: проблема буття 1. Визначити категорію «буття» у філософії. 2. Розкрити основні форми «буття»: рух, простір, час. 3. Дослідити проблему субстанції, монізму, дуалізму та плюралізму в філософії. 4. Розкрити сутність поняття матерії та його методологічне значення в процесі пізнання. 5. Визначити рух, простір і час як атрибути матерії. Єдність матерії, руху, простору і часу, основні форми руху матерії <u>6. Виписати визначення понять:</u> Онтологія, метафізика, субстанція, матерія, простір, рух, час, буття як філософська проблема, моністичне, дуалістичне та плюралістичне трактування буття,	0-2 бали: 2 бали – відповіді на питання розкривають його зміст в повному обсязі; визначення понять відбиває істотні властивості, зв'язки і відношення предметів і явищ в їхній суперечності і розвитку; блок-схема розкриває питання в повному обсязі; 1 бал – відповіді на питання мають певні неточності, або питання не розкриті в повному обсязі; визначення понять мають певні неточності, що не заважають розумінню його змісту; блок-схема не в повному обсязі розкриває питання теми;	2

діалектико-матеріалістичне трактування буття, нові онтології двадцятого століття, сфери буття світу. 7. <u>Скласти блок-схему з теми заняття «Онтологія як філософське вчення про буття»</u>	0 балів – відповіді на питання поверхневі, неточні; визначення понять неточні, помилкові або відсутні; блок-схема укладена непослідовно, не розкриває сутності питання або відсутня.	
Тема 9. Свідомість 1. Визначити походження та сутність категорії «свідомість». 2. Розкрити структуру свідомості. 3. Проаналізувати рівні та сфери свідомості. 4. Дослідити поняття суспільної свідомості та її особливості. 5. <u>Скласти блок-схему з теми заняття «Свідомість».</u>	0-2 бали: 2 бали – відповіді на питання розкривають його зміст в повному обсязі; визначення понять відбиває істотні властивості, зв'язки і відношення предметів і явищ в їхній суперечності і розвитку; блок-схема розкриває питання в повному обсязі; 1 бал – відповіді на питання мають певні неточності, або питання не розкриті в повному обсязі; визначення понять мають певні неточності, що не заважають розумінню його змісту; блок-схема не в повному обсязі розкриває питання теми; 0 балів – відповіді на питання поверхневі, неточні; визначення понять неточні, помилкові або відсутні; блок-схема укладена непослідовно, не розкриває сутності питання або відсутня.	2
Тема 10. Філософія пізнання 1. Дати характеристику пізнання як соціально-опосередкованого відношення людини до світу. 2. Визначити чуттєве та раціональне в пізнанні. 3. Розкрити сутність теорії істини, об'єктивність, відносність, абсолютність істини. 4. Проаналізувати науку як спеціалізовану форму пізнання. Інформація та знання. 5. <u>Скласти словник-глосарій до теми.</u> Філософська теорія пізнання, характер пізнавальної діяльності, достовірність і об'єктивність пізнання, види пізнання, методи пізнання, наукове пізнання.	0-2 бали: 2 бали – відповіді на питання розкривають його зміст в повному обсязі; словник-глосарій дає точне визначення понять чи явищ, відбиває істотні властивості, зв'язки і відношення предметів і явищ в їхній суперечності і розвитку; 1 бал – відповіді на питання мають певні неточності, або питання не розкриті в повному обсязі; словник-глосарій дає визначення понять, що мають певні неточності, але не заважають розумінню його змісту; 0 балів – відповіді на питання поверхневі, неточні; у словнику-глосарії визначення понять неточні, помилкові або відсутні.	2

Тема 11. Логіка методологія наукового пізнання 1. Дати визначення логіки як науки. 2. Розкрити значення логіки. Логіка та виховання культури мислення у майбутніх спеціалістів. 3. Визначити специфіку логічних законів і принципів. З'ясувати взаємозв'язок логічних законів, їх методологічне і практичне значення у процесі мислення. 4. Проаналізувати методи та форми наукового пізнання, їх структуру та рівні. 5. <u>Скласти словник-глосарій до теми.</u> Метод, принцип, закон, закономірність, категорія, концепція, методологія, об'єкт дослідження, предмет дослідження, аналіз, синтез, аналогія, гіпотеза, індукція, дедукція, моделювання, класифікація, аксіоматичний метод, спостереження, експеримент. 6. <u>Скласти схему «Класифікація методів наукового дослідження»</u>	0-2 бали: 2 бали – відповіді на питання розкривають його зміст в повному обсязі; словник-глосарій дає визначення понять, що відбивають істотні властивості, зв'язки і відношення предметів і явищ в їхній суперечності і розвитку; схема розкриває питання в повному обсязі; 1 бал – відповіді на питання мають певні неточності, або питання не розкриті в повному обсязі; визначення понять у словнику-глосарії мають певні неточності, що не заважають розумінню його змісту; схема не в повному обсязі розкриває питання теми; 0 балів – відповіді на питання поверхневі, неточні; визначення понять у словнику-глосарії неточні, помилкові або відсутні; схема укладена непослідовно, не розкриває сутності питання або відсутня.	2
Тема 12. Філософська антропологія 1. Дати характеристику філософської антропології як особливої галузі знання. 2. Проаналізувати становлення філософської антропології (М. Шеллер). 3. Визначити проблеми сутності та походження людини у сучасній філософській антропології. 4. Розкрити сутність поняття антропосоціогенез. Визначити єдність природного, соціального та духовного в людині. 5. Розкрити сутність понять людина, індивід, особистість. 6. Визначити сорціальну роль особистості в контексті її індивідуалізації. 7. Проаналізувати проблему смерті і безсмертя, сенсу життя людини. 8. <u>Скласти словник-глосарій до теми.</u> Двоєдина модель людини, триєдина модель людини, індивід, особа, індивідуальність, особистість. 9. <u>Заповнити таблицю «Основні концепції походження людини».</u>	0-2 бали: 2 бали – відповіді на питання розкривають його зміст в повному обсязі; словник-глосарій дає визначення понять, що відбивають істотні властивості, зв'язки і відношення предметів і явищ в їхній суперечності і розвитку; таблиця розкриває питання в повному обсязі; 1 бал – відповіді на питання мають певні неточності, або питання не розкриті в повному обсязі; визначення понять у словнику-глосарії мають певні неточності, що не заважають розумінню його змісту; таблиця не в повному обсязі розкриває питання теми; 0 балів – відповіді на питання поверхневі, неточні; визначення понять у словнику-глосарії неточні, помилкові або відсутні; таблиця укладена непослідовно, не розкриває сутності питання або відсутня.	2
Тема 13. Соціальна філософія	0-2 бали:	2

1. Охарактеризувати суспільство як підсистему об'єктивної реальності. 2. Визначити онтологію соціального та форми організації суспільного життя. 3. Розкрити сутність діяльності як специфічного способу існування суспільного. 4. З'ясувати особливості науково-теоретичного аналізу соціального пізнання. 5. <u>Скласти словник-глосарій до теми.</u> Природа, суспільство, соціальна структура, соціальна стратифікація, соціальні групи, класи, нації, соціальна інтеграція, соціальна адаптація. 6. <u>Скласти блок-схему з теми заняття «Соціальна філософія»</u>	2 бали – відповіді на питання розкривають його зміст в повному обсязі; словник-глосарій дає визначення понять, що відбивають істотні властивості, зв'язки і відношення предметів і явищ в їхній суперечності і розвитку; блок-схема розкриває питання в повному обсязі; 1 бал – відповіді на питання мають певні неточності, або питання не розкриті в повному обсязі; визначення понять у словнику-глосарії мають певні неточності, що не заважають розумінню його змісту; блок-схема не в повному обсязі розкриває питання теми; 0 балів – відповіді на питання поверхневі, неточні; визначення понять у словнику-глосарії неточні, помилкові або відсутні; блок-схема укладена непослідовно, не розкриває сутності питання або відсутня.	
Тема 14. Філософія науки і культури, стратегія майбутнього 1. <u>Скласти словник-глосарій до теми.</u> Наука, культура, субкультура, суспільний розвиток, соціальне прогнозування, глобалізація, цивілізація, планетарне мислення. 2. Написати есе на тему «Глобальні проблеми людства».	0-2 бали: 2 бали – словник-глосарій дає визначення понять, що відбивають істотні властивості, зв'язки і відношення предметів і явищ в їхній суперечності і розвитку; есе розкриває питання в повному обсязі, виражає власні враження та міркування з конкретного приводу чи питання; 1 бал – визначення понять у словнику-глосарії мають певні неточності, що не заважають розумінню його змісту; есе не в повному обсязі розкриває питання теми, не містить власної думки з кожного конкретного питання; 0 балів – визначення понять у словнику-глосарії неточні, поверхневі, помилкові або відсутні; есе укладено непослідовно, не розкриває сутності питання або відсутнє.	2
Максимальна кількість балів		28

Шкала та критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на заліку

90 – 100 балів – здобувач вищої освіти показує повні та міцні знання навчального матеріалу в заданому обсязі, вправно володіє термінологією, поняттями, визначеннями навчальної дисципліни, застосовує теоретичні знання для розв’язання практичних завдань та змістовно інтерпретує отримані результати; виявляє креативність в розумінні і творчому застосуванні набутих знань та умінь; може робити аналіз різних поглядів на проблему науковців минулого й сучасності, формулювати свою думку, логічно викладати власну позицію, уміє працювати самостійно; має здатність до самостійного поповнення та оновлення знань;

75 – 89 балів – здобувач вищої освіти виявляє повні, систематичні знання з навчальної дисципліни, володіє термінологією, поняттями, визначеннями, але не завжди може застосовувати теоретичні знання для розв’язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; робити аналіз та узагальнення, логічно викладати власну позицію; уміє працювати самостійно;

60 – 74 бали – здобувач вищої освіти виявляє знання навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання й майбутньої фахової діяльності; частково володіє термінологією, поняттями, визначеннями навчальної дисципліни та не завжди може застосовувати набуті теоретичні знання для розв’язання практичних завдань; частково уміє працювати самостійно, не завжди може логічно викласти власну думку;

0 – 59 балів – здобувач вищої освіти має поверхові, фрагментарні знання з навчальної дисципліни; не може застосувати набуті знання на практиці для розв’язання практичних завдань; не уміє працювати самостійно; не може логічно й послідовно викласти власну думку; неспроможний до подальшого навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою даної навчальної дисципліни.

Трудовітність

Загальна кількість годин – 90.

Кількість кредитів – 3,0.

Форма семестрового контролю – залік.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов’язковим. У разі відсутності здобувача вищої освіти на практичних заняттях з поважної причини (документальне підтвердження) надається право відпрацювати пропущене заняття, у разі відсутності без поважних причин – здобувач вищої освіти не одержує бали за практичне заняття і позбавлений права на їхнє відпрацювання.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. За використання телефонів і комп’ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач вищої освіти отримує на занятті 0 балів. Списування під час виконання тестових завдань, практичних завдань та завдань екзаменаційної роботи заборонені. Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн-тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>.

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті, перед опануванням цієї навчальної дисципліни. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні, набуття

відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету :

<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproporyadok22.pdf>

Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Герасимчук А. А., Шейко С. В. Філософія. К. : Друкарська майстерня, 1999. 187 с.
2. Губерський Л. Філософія: базовий підручник для студентів вищих навчальних закладів. К. Фоліо: 2018. 621 с.
3. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Філософія : підручник. 3-тє видання. К. : Вид-во Право, 2020. 432 с.
4. Киричок О. Б. Філософія: підручник. Полтава : РВВ ПДАА, 2010. 325 с.
5. Лузан Вступ до філософії: підручник. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 136 с.
6. Причепій Є. М., Черній А. М., Чекаль Л. А. Філософія: підручник. К. : Альма- матер, 2009. 592 с.
7. Філософія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів : ПП «Арал», 2018. 184 с.

Допоміжні:

1. Афанасенко В. Філософія : підруч. для вищої ніколи. З.вид., перероб. та доп. Х. : Прапор, 2004. 735с.
2. Бардін, О. М., Владленова, І. В., Годзь, Н. Б. та інш. Практикум з філософії для студентів усіх спеціальностей і форм навчання. Х. : НТУ «ХПІ», 2010. 138 с.
3. Бичко І., Бойченко І., Табачковський В. Філософія : підручник для студентів вищих закладів освіти. 2-е вид., стереотип. К. : Либідь, 2002. 405 с.
4. Буслинський В. Філософія : навч. посібник для студ. і аспірантів вищ. навч. закладів. Київський славистичний ун-т. К., 2002. 315с.
5. Варвянський С. М. Методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни за кредитно - модульною системою (Філософія, логіка, релігієзнавство). Полтава, 2007. 107 с.
6. Воронкова В. Філософія : навчальний посібник. К. : ВД Професіонал, 2004. 460 с.
7. Надольний О. Ф. Філософія : курс лекцій. К. : Вікар, 2000. 516 с.
8. Петрушенко В. Л. Філософія. К. : Каравела, 2001. 448 с.
9. Подольська Є. А. Кредитно-модульний курс з філософії. Філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. К. : ЦУЛ, 2006. 624 с.
10. Пазенюк В. С. Філософія : навч. посібник. К. : Академвидав, 2008. 280 с.
11. Подольська, Є. А. Кредитно-модульний курс з філософії : філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство : навч. посібник. К. : Центр навчальної літератури, Інкос, 2006. 624 с.
12. Петрушенко В. А. Практикум з філософії : навч. посібн. Львів : Новий Світ-2000, Магнолія плюс, 2003. 256 с.
13. Філософія : курс лекцій : навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти. К. : Каравела; Львів: Новий Світ-2000, 2001. 444 с.
14. Шейко С. В., Колодій О. С., Ільченко А. М. Філософсько- історичні основи свободи волі

людини в російському західництві XIX століття. // Філософські обрії: наук.-теорет. журн. Ін-т філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, Полтав. нац. пед. ун-ту імені В. Г. Короленка. Полтава. 2018. Вип. 40. С. 25-36.

15. Philosophical and educational foundations of the personality development of the higher school teacher in the 21st century : [monograph] / S. V. Shejko, O. S. Kolodii // Management of the 21st century: globalization challenges I. Markina, V. Aranchiy, Y. Safonov [and others]. Prague. Nemoross. r. o. 2018. Czech Republic. 508 p. P. 444-450.

16. Шейко С. В., Колодій О. С., Ільченко А. М. Глобалізація освіти: чи можливо втримати пам'ять і не втратити майбутнього (філософсько-економічний аспект). Актуальні питання сучасної економічної науки: колективна монографія / за ред. Аранчій В. І., Дорогань-Писаренко Л. О. Полтава: ПДАА, 2018. С. 58-66.

17. Шейко С. В., Колодій О. С. Соціально-філософський аналіз категорії «ризик» в умовах формування інформаційного простору. Філософські обрії: наук.-теорет. журн. Ін-т філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, Полтав. нац. пед. ун-ту імені В. Г. Короленка. Полтава. 2019. Вип. 42. С. 50-54.

18. Шейко С. В., Колодій О. С., Кальян С. Є. Ризики в суспільстві (соціально-філософський аспект). Економічний, організаційний та правовий механізм підтримки і розвитку підприємництва: колективна монографія; за ред. Калашник О. В., Махмудов Х. З., Яснолюб І. О. Полтава : ПДАА, 2019. С. 179-186.

19. Serhii Shejko, Olena Kolodii. Risk's in social life (socio-philosophical analysis). Markina I., Aranchii V., Safonov Y., Zhulinska O. and other. «Management of the 21st century: globalization challenges. Issue 2»: [collective monograph] / in edition I. Markina. Prague. Nemoros s.r.o. 2019. Czech Republic. P. 399-404.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет:

1. Бібліотека ім. В. Вернадського URL: <http://www.nbu.gov.ua>. Інститут філософії імені Г. Сковороди URL: <http://www.filosof.com.ua>.

2. Добронравова І. С. Філософія науки. Київ, 2002. URL: www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/index.html

3. Найвидатніші філософи світу та України URL: <http://philsci.univ.kiev.ua/biblio/dict.html>.

4. Пронський В. М. Філософія науки : Конспект лекцій для аспірантів, здобувачів і магістрів. К. : НТУУ «КПІ», 2006. 58 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/362423/>

5. Філософія та методологія наукового пізнання: колективна монографія / За ред. проф. Юрія Вільчинського. К. : КНЕУ, 2013. № 2. С. 205. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukaf_2013_2_25